

ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА

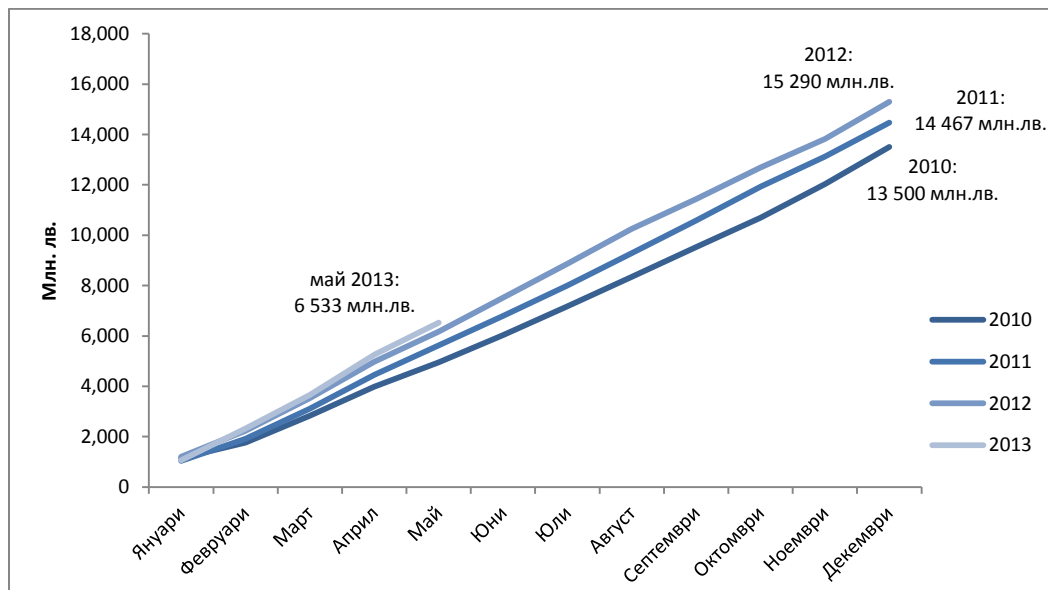
Актуализацията на бюджет 2013: прибързана, неясна и антисоциална?

Актуализацията на бюджета обикновено е признак на икономическа нестабилност, поради което се обосновава с две основни причини – непредвидена сериозна икономическа криза и/или въвеждането на жизнено необходими нови политики. Заявената от българското правителство необходимост от актуализация на бюджета на страната за 2013 г. и обявените за това аргументи от министър-председателя пред българския парламент не съдържат убедителни детайли от нито една от двете посочени причини. Допълнителната нестабилност, която подобно предложение оказва върху икономиката на страната, изисква внимателно да се разгледат и преценят възможните сценарии за необходимостта от актуализация:

- Икономиката на страната не е преживяла **внезапен срив или криза**, чието отражение върху бюджета да не е било планирано. Макар прогнозите за ръст на икономиката за 2013 г. да бяха намалени до 0,8% от БВП от заложените в бюджетната рамка 1,9%, това не може да се оцени като достатъчно основание за актуализация на бюджета. Подобно разминаване имаше и през 2012 г., която не се различаваше съществено като обща пазарна конюнктура от 2013 г. Тогава, при заложен в бюджетната рамка ръст на икономиката от 2,9%, реализираният бе 0,8%. Въпреки това през 2012 г. реалният ръст на приходите достигна през 2012 г. 11,5% при прогноза от 7,2%. До м. май 2013 г. ръстът на приходите се забавя до 5,9% на годишна база, при прогнозен – 8,1%. Или изоставането спрямо прогнозата е 139 млн. лв. и опитът от предходни години сочи, че то би могло да бъде преодоляно до края на годината. Обявените от правителството мерки за подобряване на събираемостта и пресичане на контрабандни канали и измами с ДДС би следвало да запълнят това изоставане.
- Нарастване на **непредвидените разходи** на правителството поради спецификите на политическия цикъл. Както при всички предходни избори и през 2013 г. имаше изтегляне на бюджетни разходи преди изборите през май 2013 г. Поради извънредния характер на изборите, това изтегляне беше сравнително по-малко спрямо предходни подобни случаи - по различни оценки около 300 млн. лв. Подобно изтегляне не оказва влияние върху крайния баланс на бюджета, тъй като разходите са предвидени, но оставя правителството след изборите без възможности за допълнителни дискреционни разходи. Необходимо е Министерството на финансите да представи детайлен сравнителен анализ на натрупаните бюджетни напрежения в ключови сектори като здравеопазване, енергетика и местни бюджети, за да се прецени дали там не са се появили дефицити, които да налагат актуализация. Друг възможен източник на напрежение в разходната част на бюджета, за

които няма актуална информация, са неодобрените за възстановяване средства по европейските фондове от Брюксел, които българското правителство може да реши да възстанови от националния бюджет, като по този начин на практика увеличи националното съ-финансиране.

Фигура 1: Динамика на данъчните приходи по републиканския бюджет (2010 – 2013 г.) в млн. лв.

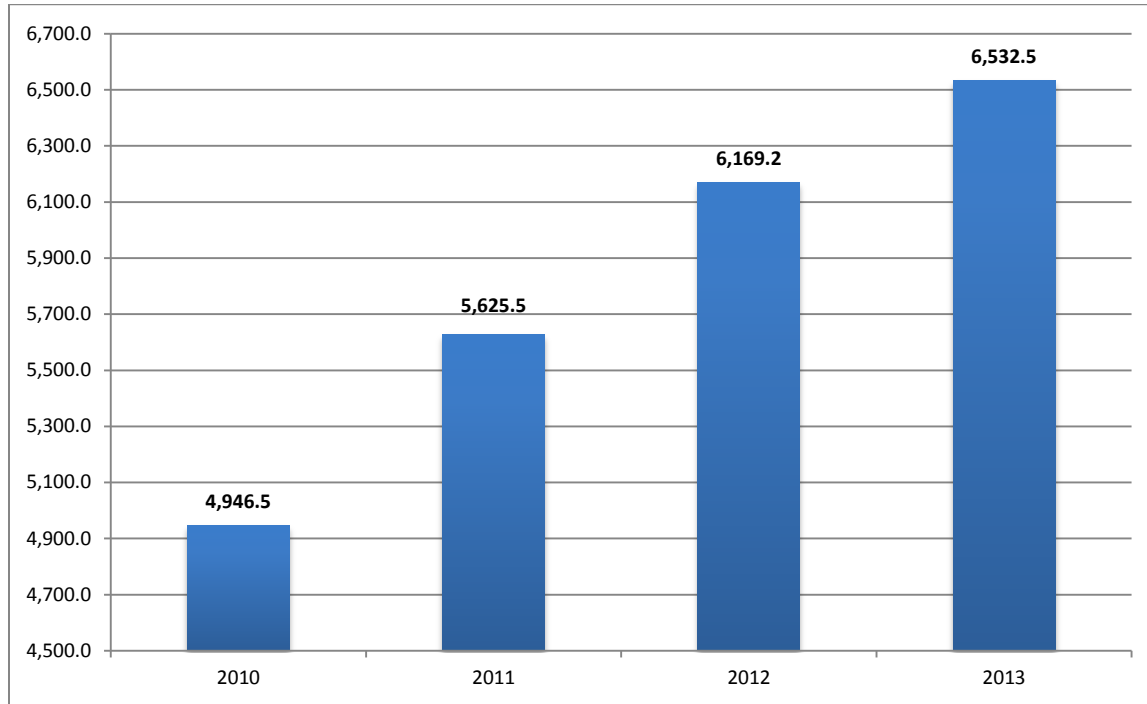
Източник: Месечен бюлетин за изпълнението на бюджета, Министерство на финансите, 2013 г.

- Нарастване на разходите, поради възникването на необходимост от финансиране на **нови политики** на правителството. С този сценарий бяха свързани най-вече очакванията на населението и икономическите наблюдатели, предвид възникналото социално напрежение и натрупаната бедност сред широки слоеве от българските граждани след началото на кризата през 2008. В настоящия вариант на бюджет 2013 е предвидено нарастване на социалните разходи, а служебното и новото правителство вече добавиха допълнителни социални плащания, макар те да бяха в сравнително скромни размери. Искането на актуализация от между 1 и 2 млрд лв. за оставащите 6 м., при съвкупна потенциална необходимост от 550 млн лв. по предходните два сценария, налага да се направи обстойно описание на политиките и мерките, които ще бъдат подкрепени с тези допълнителни средства. Те биха могли да бъдат насочени основно в социална посока - за увеличаване на социални плащания и намаляване на негативния ефект от повишените разходи за електро- и топлоенергия през 2012 г.

По отношение на инвестиционните разходи, в рамките на европейските фондове има достатъчно резерви за осъществяване на допълнителни бързи инвестиционни проекти и/или за подобряване на ликвидността на малките и средните предприятия. В представените от министър председателя аргументи пред Народното събрание, липсва социалният елемент за необходимост от актуализация. Вниманието беше насочено към **задлъжнялостта на държавните фирми**. Последното буди сериозни притеснения, предвид историята на лошо управление и корупция в тези фирми през последните две десетилетия. Покриването на

лошото управление в държавните фирми с бюджетни средства би имало сериозен анти-социален елемент и преливане на средства от по-нискодоходни към по-високодоходни групи в българското общество.

Фигура 2: Данъчни приходи по републиканския бюджет към месец май (2010 – 2013 г.) в млн.лв.

Източник: Министерство на финансите, 2013 г.

Предложената от българското правителство актуализация на бюджета не е подкрепена с достатъчно аргументи и в най-добрия случай изглежда прибързана и неясна. Ако тя доведе до:

- покриване на задължения на лошо управлявани държавни фирми или
- плащания по неодобрено финансиране по европейски фондове от Брюксел, или
- увеличаване на лихвените равнища в страната,

то тя ще бъде и антисоциална, противно на очакванията на българските граждани.

България може да си позволи натрупването на допълнителен дълг. Няма обществена сфера, която да получава адекватно финансиране, за да осигури услуги на българските граждани дори в малка степен съответстващи на европейските стандарти – от пенсионното осигуряване и здравеопазването, през сигурността, до образованието и околната среда. Но предвид политическата нестабилност в страната цената на този дълг вече се покачи последната половина година. Ето защо, всеки допълнителен разход трябва да бъде много сериозно обоснован и защитен, какъвто не е сегашният случай.

8 юли 2013 г.